

De Boerengroep

Het is al weer 50 jaar geleden dat de Boerengroep¹ werd opgericht in een roerige tijd van grootschalige boerenprotesten. Een Europese demonstratie van boeren in Brussel op 23 maart 1971 liep uit op een confrontatie met de politie. Er gingen tientallen auto's in vlammen op en één boer vond de dood². De demonstratie maakte duidelijk dat er onder boeren en boerinnen grote ontevredenheid was over het gevoerde Europese landbouwbeleid.

Wanneer in maart 1971 een dertigtal studenten in Wageningen de Boerengroep oprichtten vormden deze boerenprotesten een belangrijke aanleiding. De studenten waren ook ontevreden over het onderwijs aan de universiteit³, dat weinig aandacht had voor de structurele achtergronden van de onvrede onder de boeren⁴. De groep was kritisch over de standsorganisaties en sprak over het dictatoriale bewind van de landbouwvoormannen, zag het landbouwbeleid als een reorgani-

satie van de landbouw ten gunste van agro-industrie en grote boeren, en de toenmalige ruilverkaveling als een koude sanering. Jan Douwe van der Ploeg, een van de Boerengroep leden van het eerste uur, zei in een terugblik op deze ruilverkaveling het volgende: “Na de oorlog is vanuit de staat een offensief gestart om de landbouw ingrijpend te veranderen. De kleinschalige landbouw van voor de oorlog werd gezien als traditioneel en stagnerend. Boeren moesten investeren, intensiveren, groter worden. Het landschap werd rechtgetrokken met ruilverkaveling. Het is een operatie die met bijna militaire precisie werd uitgevoerd: grote boeren moesten groter worden, kleine moesten weg.”⁵ Deze zogenoemde reorganisatie van de landbouw onder aanvoering van overheid, banken, agro-industrie en de landbouwvoormannen werd gedefinieerd als een kolonisering (Boerengroep 1973, Boerengroep 1975).

1 Voor deze tekst is gebruik gemaakt van de eigen geschiedschrijving door de Boerengroep, zie: <https://www.boerengroep.nl/bg/over-boerengroep-nld/>

2 Zie: <https://www.clm.nl/uploads/pdf/CLM-30JR-dwarsdenkensamendoen.pdf>

3 In april 1973 publiceert de Boerengroep “Over de Landbouwvoorlichting, materiaal voor een kritiek op de voorlichtingskunde en de agrarische sociologie”, geredigeerd door Jaap Frouws en Jan Douwe van der Ploeg. De brochure, 236 pagina's A4, formuleert onder meer een technologiekritiek en kritiek op de ideologie van de boer als ondernemen. Deze ideologie schrijft de sanering in de landbouw toe aan het zijn van een slechte ondernemer, en niet aan structurele factoren zie: Boerengroep (1973). Over de Landbouwvoorlichting, materiaal voor een kritiek op de voorlichtingskunde en de agrarische sociologie. Wageningen, Boerengroep.

4 In zijn “Structuurplan voor de Landbouw”, zo betoogt de Boerengroep, schrijft de voorzitter van de Europese Commissie, Sicco Mansholt, dat de helft van de Europese boeren moet verdwijnen. Zie: Boerengroep (1973). Agri-business of binnenlandse kolonie. Wageningen, Boerengroep..

5 <https://www.boerenlandvogels.nl/node/4898>

Protesting farmers (archive Boerengroep)

Toen er in het midden van de jaren zeventig wilde acties uitbraken onder boeren en deze zich organiseren in een landelijk actiecomité, was de Boerengroep van de partij. In die jaren raakte de Boerengroep ook betrokken bij acties van fruitteilers tegen goedkope importen, en publiceerde het over de ongelijke relatie tussen de landbouw in Nederland, Europe, en de Derde Wereld (Boerengroep 1978, Boerengroep 1982). Met het filmcollectief “De Rode Lantaarn”, opgericht in 1974, en dat zich vooral richtte op vormingswerk, maakte de Boerengroep een film genaamd “De prijs van ons voedsel” (Veldwachter 2012). In de film worden de problemen van tuinders in Nederlands en Afrika met elkaar werden vergeleken. De in 1977 opgerichte Boerinnen-groep maakte met de Rode Lantaarn een film waarin de boerin centraal stond. Deze film, “Als je met een boer trouwt” ging in 1980 in première. Ook toneel – vormingstheater –

speelde een belangrijke rol binnen de Boerengroep. Reeds een jaar na oprichting, werd het Boerentoneel opgericht (dat tegenwoordig bestaat onder de naam Inspringtheater), waarbij de voorstellingen een middel waren (en nog steeds zijn) om met boeren en boerinnen in gesprek te gaan over problemen en alternatieven (heden ten dage kringlooplandbouw).

In het eerste decennium van het bestaan doet de Boerengroep aan kritiek, aan vormingswerk, en draagt het bij aan het ontwikkelen van alternatieve landbouwplannen door en met boeren. In de loop van de jaren tachtig kwam de nadruk van de Boerengroep meer te liggen op de ontwikkeling van ideeën en theorievorming, waarmee het de progressieve voorhoede in de landbouwwereld wilde ondersteunen, maar hiermee werden de contacten met boeren en boerinnen langzaam

aan minder intensief. Rondom de viering van het 40-jarig jubileum heroriënteert de Boerengroep zich, en zoekt het opnieuw een nauwere verbinding met sociale bewegingen en de boerenpraktijk. Zo is de Boerengroep betrokken bij de oprichting van Voedsel Anders en Toekomstboeren (lid van Via Campesina), en organiseerde het in 2015 een symposium over vredesonderhandelingen en plattelandsontwikkeling in Colombia, waaraan ook een vertegenwoordiger van de FARC deelnam. In 2016 is het onderdeel van de Nederlandse delegatie naar het Nyeleni Forum for Food Sovereignty, en worden er internationale sprekers uitgenodigd, zoals mensen van de 15th Garden uit Syrië en de Zapatista's uit Mexico.

Enkele jaren terug startte de Boerengroep de Farm Experience Internship (FEI) op, geïnspireerd op de Estágio Interdisciplinar de Vivencia (EIV) uit Brazilië, waarbij studenten niet alleen les krijgen van docenten, maar óók van onder meer boeren en activisten. Daarnaast werken de studenten twee weken mee op een boerderij of tuinderij om zo de boerenpraktijk te ervaren. Op deze manier probeert Boerengroep steeds weer het gat tussen theorie en praktijk te verkleinen, en onderzoek meer aan te laten sluiten op de uitdagingen en realiteit van boeren in Nederland en wereldwijd.

In 2021, 50 jaar na de grote protesten in Brussel, en tegen de achtergrond van hernieuwde boerenprotesten in Nederland en Europa, organiseerde de Boerengroep een bijeenkomst over boerenprotest toen en nu, en over de innige samenwerking van WUR met de agri-business. En zo is er in 50 jaar veel veranderd, maar ook hetzelfde gebeven, met de Boerengroep als een kloppend hart van studenten in Wageningen voor radicale verandering in landbouw en samenleving.

- Boerengroep (1973). Agri-Business of Binnenlandse Kolonie. Wageningen, Boerengroep.
- Boerengroep (1973). Over de Landbouwvoorlichting: materiaal voor een kritiek op de voorlichtingskunde en de agrarische sociologie. Wageningen, Boerengroep.
- Boerengroep (1975). Agri-Business of Binnenlandse Kolonie II. Wageningen, Boerengroep.
- Boerengroep (1978). Landbouw en Derde Wereld : Wereldvoedselsituatie : handel tussen EEG en derde wereld : Boeren en Boerinnen in Derde Wereld. Wageningen, Boerengroep.
- Boerengroep (1982). Landbouw en Derde Wereld 2. Wageningen, Boerengroep.
- Veldwachter, K. (2012). Filmen voor een Democratisch Maatschappij, BA eindwerkstuk Nederlandse film- en televisiecultuur.